

Politisk forurensning

Når Anne Karin Sæthers bok *De beste intensjoner* foreligger i bokheimen, er det slett ingen hverdagshendelse. Cappelen Damm

Vårt Land 15. mai 833 ord

side 26-27

Allerede overskriften på forordet - «Klimaland eller oljeland?» - røper at dette ikke er middelmådig sakprosa som lefler med objektivitet. Den som skal snakke og skrive om norsk olje, er forpliktet på en overordnet kontekst, nemlig det faktum at to tredjedeler av de kjente fossile ressursene må bli liggende i bakken (IEA).

Olje-Norge er etterhvert så gjenklistret av politiske mytologier, retoriske strategier og økonomiske privilegier at det kreves betydelige intellektuelle ressurser og mye mot for å gyve løs på konglomeratet. Også sosiologiske og sosialpsykologiske forståelsesformer må tas i bruk. Det gjør Sæther for eksempel når hun karakteriserer «Olje-Norge» som en
 , det vil si et innfløkt nettverk av
 bekjenskaper, festkultur og kryssende behov og interesser. Journalisten ser, lytter og noterer på så mange nivåer at helhetsbildet blir brokete og dermed også sannferdig.

Boka gir en bred og detaljert framstilling av oljens ulike tilskikkelser, også historisk sett. I kapitler som «Verdens rikeste forurenser» og «Norsk olje til verdens fattige» analyserer og gjennomhuller forfatteren - retorikken som den dag i dag er styrende for mytedannelsen og politikktutforming, selv om det begynner å rakne. Hvilken perspektivmakt denne bransjen har kunnet kjøpe seg med det svarte gullet. Sæther tar også leserne med til universitetene og forteller om kunnskapsmobiliseringen som måtte til for at rektorer og professorer skulle innse den etiske innebyrden av oljeutvinningen. Hun diskuterer politikkenes verktøykasse og undersøker til slutt framtidsprognosene for et land som nekker å bremse når stupet er synlig for alle som vil se. Sæthers bok er sånn sett en skjebefortelling.

Samvittighetsfull. Som kritisk sakprosa får fremstillingene troverdighet ved at forfatteren anerkjenner bragden norsk oljepolitikk var i sin opprinnelse, inntil klimaprognosene snudde opp-ned på alle kjente perspektiver og kunnskaper. Fagkunnskapen i bransjen er uomtvistelig, og økende arbeidsledighet i oljesektoren må tas på største alvor. Siden inntektene fra oljeutvinning er så enorme har norske myndigheter lukrative sjanser. Oljefondet bør betraktes som investeringskapital for et nytt miljøvennlig samfunn, både kulturelt og teknologisk. Dessverre gir Sæthers bok gode grunner til å tenke at norsk oljepolitikk snarere styrer mot eklatante brudd på Grunnlovens miljøparagraf.

er skrevet av en forfatter som virker samvittighetsfull med sine kilder, sitater og referanser. Jeg kunne nok forestille meg at en del detaljopplysninger var blitt overført til noteapparatet, men det er samtidig en journalistisk bedrift å håndtere en så kompleks historie i en tross alt ledig og levende prosa. Språkkritikken som Sæther titt

[Vis avisside](#)

og ofte retter mot myndigheter og oljebransje er skjerpene tankearbeid i sammenhengen.

Det kritiske nivået er på sitt skarpeste når hun analyserer hvordan de retoriske kremmerne selger inn norsk olje- og kvotepolitikk som en innsats for verdens fattige. Nomenklaturet sier selvsagt ikke et ord om utviklingshjelp eller overføring av olje-milliarder til våre fattige søsken verden over. Blott og bart dette, terpet på i årevis, at den norske oljen er «renere» enn annen olje, og at Norge derfor kan utvide produksjon og eksport av hensyn til de fattige landenes energibehov. Vi kan sågar tilby verden «renere» CO2-utslipp, som antakelig gavner de fattige, det også. Det er nesten ufattelig at denne kyniske argumentasjonen har kunnet vinne frem. Forskere ved SSB fastslo forøvrig i 2013 at verden ikke ville bli skitnere om Norge reduserte produksjonen og utslippene på eget område.

Ansvarsfordelingen i norsk oljepolitikk er ikke lett å bli klok på, heller ikke for insidene, og kunnskapskapitalen i Miljøverndirektoratet ser ikke ut til å ha den rettmessige innflytelse. Oljestatsråden har nylig demonstrert denne kunnskapsarrogansen ved å foreslå konsekvensutredning av oljeutvinning i sårbare havområder, et valgkamputspill.

Byråkrati. I kapittelet «Byråkratene - de gode hjelperne» avslører Sæther hvordan tidligere statsråd Åslaug Haga forsøkte å innføre klimapolitikk i Oljedepartementet, og hvordan hun ble motarbeidet av sitt eget departement - og av Statsministerens kontor. Sæther skriver noen tilsynelatende enkle ord som bør påkalle desto større oppmerksomhet: «Hvilken rolle Staten har i oljeutvinningen i Norge, er ikke noe det er lett å få oversikt over». Etter valget bør kanskje det nye Stortinget igangsette en offentlig gransking?

Så vidt jeg husker var det samfunnsøkonom og daværende Olje- og energiminister Jens Stoltenberg som formulerte det strategiske målet for forvaltningen av olje-ressursene. «Stoltenberg-maksimen» uttrykte økonomens formålsrasjonalitet og er samfunnshusholdning av gammelt merke, det vil si utgått på dato. Denne økonomiske rasjonaliteten sier at vi må rekke å utvinne olje- og gass-ressursene mens disse er markedsattraktive og inntektsbringende, og før nye teknologier har erstattet oljen som naturressurs. Dette hastverket kan fortone seg som framsynt, men kan også vise seg å ha vært politisk risikoatferd med landets befolkning som innsats, gitt klimaomveltningenes ekstreme farer.

Demokratiproblem. Sett utenfra framstår norsk oljebransje og tilhørende myndigheter som et demokratiproblem, og kommunikasjonsstrategiene som Anne Karin Sæther analyserer så briljant ligner mistenkelig på språklig og politisk forurensing. Mon ikke også naturskadelig retorikk er en krenkelse av Skaperverket.

---

kultur@vl.no

Anmeldelse

Anmeldt:

Bok Sakprosa

De beste intensjoner

Briljant analyse av oljebransjens kommunikasjonsstrategier.

Anne Karin Sæther

© Vårt Land